

TOIMINTASUUNNITELMA 2024

1. Yleistä

Saamelainen lastenkulttuurikeskus MÁNNU aloitti saamelaisten lasten ja nuorten kulttuurikasvatus-toiminnan kehittämisen saamelaisten kotiseutualueella vuonna 2004. MÁNNUN toiminnassa vahvistetaan saamelaislasten- ja nuorten saamenkielisiä ja kulttuurinmukaisia palveluita ja luodaan puitteet yhdenvertaiseen kulttuuri- tarjontaan. Lastenkulttuurikeskusta ovat rahoittaneet Opetus- ja kulttuuriministeriö, saamelaisten kotiseutualueen kunnat (Inari, Sodankylä, Enontekiö, Utsjoki) ja saamelaiskäräjät. Toiminta on vakiintunut osaksi koulujen saamenopetusta ja saamelaisen varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatusta. Mánnu järjestää kulttuurikasvatuksellista toimintaa suoraan kouluihin ja saamelaisen varhaiskasvatuksen yksiköihin. Kohderyhmiä tavoitetaan toiminnallaan järjestämällä kohderyhmiään tapahtumien kautta, joita järjestetään yhteistyössä saamelaiskäräjien keskusten, saamelaisten toimijoiden, kulttuuri- ja taidelaitosten ja yhdistysten kanssa. Toiminnan tavoitteena on **saamelaisnuorten kulttuuri-identiteetin vahvistaminen**, perinteisen tiedon- ja taidon omaksuminen, kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien edistäminen nuorten keskuudessa, sukupolvien yhteisöllisyyden lisääminen ja tasavertainen oikeus lasten- ja nuorten kulttuurin saataavuuteen pohjoisimmassa Suomessa, saamelaisten kotiseutualueella. Mánnu vahvistaa toiminnassaan yhdenvertaista kohtelua taiteen kokemiseen ja itseilmaisuun harvaanasutun alueen lapsille ja nuorille. Kulttuuri liittyy hyvinvointiin ja myös saamelaislapsilla on oikeus kulttuurihyvinvointiin.

Pohjoismainen yhteistyö vahvistaa saamelaisnuorten yhteenkuuluvuuden tunnetta ja lisää yhteistyön kautta osaamista ja asiantuntevuutta. Toiminnan keskiössä on saamen kielten

elvyttäminen, osallistumisen esteiden poistaminen, lasten yksilöllisen oppimisen ja kokemisen tukeminen.

MÁNNUN toiminta on eettisesti kestävä ja kestävä aikaa. Yhteisöllinen toiminta luo kestävästä hyvinvointia, johon kuuluvat kohtuullinen elintaso, mielekäs ja vastuullinen toiminta, merkitykselliset suhteet ja elävä läsnäolo. Tavoitteena toiminnan rahoittamisen kannalta on pyrkimys kulttuurillisesti kestävään huomioimiseen. Tämä tarkoittaa ympäristön, ihmisen ja talouden tasavertaisen huomioon ottamisen päätöksenteossa ja toiminnassa. Laajempaan päämääränä, kestävä kehityksen näkökulmasta on turvata saamelaisyhteisön nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Lasten kulttuurikasvatus vahvistaa yksilötasolla ja saamelaisella kulttuurikasvatuksella on pitempiaikainen vaikutus ja muistijälki saamelaisnuoren elämässä. MÁNNUN tulevan juhluvuotta koskevan toiminnan rahoittaminen vaatii poliittista linjausta ja priorisointia sisältöjen ja tavoitteiden saavuttamiseksi.

2. Tavoitteet

- tuoda nuoria saamelaistaiteilijoita **näkyviin** toiminnan kautta
- antaa lapsille ja nuorille **mahdollisuuksia** omaksua perinnetietoja ja – taitoja
- luoda lapsille luonnollisia **saamen kielen** käyttö -tilanteita
- **lisätä tietoa** muista alkuperäiskansoista
- tarjota lapsille mahdollisuuksia persoonallisuuden monipuoliseen kehittämiseen
- ohjata ja rohkaista lapsia ja nuoria **luovaan** itseilmaisuun
- **kehittää** kulttuuri- ja taidekasvatusta saamelaisalueella
- saamelaislasten ja nuorten hyvinvoinnin **turvaaminen**
- syrjäytymisen **ehkäiseminen**
- **yhteistyön edistäminen** paikallisten ja alueellisten toimijoiden välillä

3. Láđas MÁNNU- “täysikuu” 20 jagi

Lastenkulttuurikeskus on tuottanut saamelaista lastenkulttuuria vuosittain jatkuvana toimintana ja saavuttaa kahdennen kymmenen toimintavuoden elokuussa 2024. Koko aikana rahoitus on pysynyt samassa tasossa ja suurempaa nostoa rahoitukseen ei ole pystytty osoittamaan. Juhlavuoden toiminta tullaan järjestämään vain riittävän rahoituksen puitteissa. Juhlavuoden kunniaksi tavoitteena **olisi** järjestää kiertävä tapahtuma saamelaisten kotiseutualueen kunnissa.

3.1. Láđas MÁNNU 2024 johtti doalut Päätaphtuma aloitetaan Inarista ja striimataan.

3.2. Kutsutaan juhlapuhujat saamelaiskäräjiltä, Opetus - ja kulttuuriministeriöstä, lastenkulttuurikeskusten liitosta, lasten -ja nuorten kohderyhmistä sekä saamelaistaiteilijoilta. Toiminnallinen, kohderyhmille tarkoitettu tapahtuma on kaksi päiväinen ja se kierrätetään kaikissa saamelaiskunnissa. Tapahtuman ohjelmassa tarjotaan saamelaismusiikin konsertti, kolme työpajaa teemoista kulttuuriperinne, kuvataide, duodji ja kehollinen ilmaisu. Sekä rakennetaan leikin tila lapsille tapahtuman ajaksi.

3.3. Juhla-logo/Ávvu-logo

Saamelaislapset- ja nuoret tarvitsevat omalle toiminnalleen näkyvyyttä ja arvoa. Logo on toiminnan tunnus ja toimintaa arvottaa saamelaisen osaamisen korkealle kulttuurillisesti. Saamelaistaidetta priorisoiden juhla- logo tilataan saamelaistaiteilija Ulrika Tapio-Blindilta

Ruotsin puolen Karesuandosta. Toimintaa arvotetaan saamelastaiteilijan näkyvän työn kautta, joka myös luo positioita niin kohderyhmässä kuin yhteistyö- verkostossa.

3.4. Juhlajulkaisu

Saamelaisen lastenkulttuurikeskuksen juhla-julkaisu kootaan artikkeleista ja kuvista, jossa kiteyttävät saamelaisen kasvatuksen, kulttuurin jatkuvuuden, yhteisöllisyyden ja saamelaisen lastenkulttuurikeskuksen alkuvaiheiden kuvaaminen nykyhetkeen saakka. Artikkeleiden kirjoittajia kutsutaan julkaisuun ja heille maksetaan korvaukset.

4. Kohderyhmät

4.1. Lapset

MÁNNUN tärkeät kohderyhmät ovat **INARIN KUNNASSA:** Ivalon pohjoissaamenkielinen ryhmis Násti, Inarin pohjoissaamenkielinen ryhmis Urbi, kolttasaamen kielipesät (2) ja inarinsaamen kielipesät (3), **ENONTEKIÖN KUNNASSA:** saamenkielinen varhaiskasvatus, **SODANKYLÄN KUNNASSA:** Pohjoissaamen kielipesä kielipesä Biedju Vuotsossa ja **UTSJOEN KUNNASSA:** Karigasniemen saamenkielinen päiväkotit Gollerássi, Utsjokisuun päiväkotit Duottaráski ja pohjoissaamen kielipesä Nuorgamissa.

4.2. Koululaiset

Toiminnan sisältöalueina ovat perinnetieto, käsityöt, perinteiset elinkeinot, musiikki, taiteen eri muodot ja ilmaisukeinot. Erityisesti vuoden 2024 keskeiset teemat ovat **sukupolvet, kulttuuriympäristö ja jatkuvuus**. Saamelaiskulttuuriin ja taiteisiin liittyviä pajoja ja teemapäiviä järjestetään 9 saamelaisalueen kouluun. Inarissa Sajoksessa järjestettävä toiminta kattaa Inarin peruskoulun tarjonnan. Toimintaa järjestetään seuraavilla kouluilla: **ENONTEKIÖ** (2 koulua), **INARI** (3 koulua), **SODANKYLÄ** (1 koulu) ja **UTSJOKI** (3 koulua). Ohjaajiksi kutsutaan alueen eri osaajia ja kulttuurikasvattajia kuten **taiteilijoita, asiantuntijoita, joikaajia, perinteisen tiedon osaajia ja ikäihmisiä**.

4.3. Lapsiperheet

Saamelaiset lapsiperheet tarvitsevat tukea lasten saamen kielen vahvistamiseen ja kulttuurikasvatus-kumppanuutta. Lapsiperheille tapahtumat luovat yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja ja ehkäisevät syrjäytymistä.

5. Koululaisille suunnatut tapahtumat

Mánnu toimii yhteistyössä seuraavissa tapahtumissa:

Skábmagovat lasten- ja nuorten päivä Inarissa

Sáminuoraid dáiddadáhpáhus

Ijahis Idja-alkuperäiskansojen musiikkitapahtuma Inarissa

6. Kulturbiras -ráidu, tutustuminen kulttuuriympäristöön

Lapsiperheille opastetut retket paikallisiin luonto- kohteisiin Karigasniemellä, Karesuvannossa ja Suomujoen kolttakentässä. Kulttuurioppaana toimii elinkeinon harjoittaja, ikäihminen tai muu alueen saamelainen asiantuntija.

7. Julkaisut

Ustiban-girji / Ystäväni-kirja Kirja käännetään pohjoisaameksi, koltansaameksi ja inarinsaameksi. Kirja painetaan ja jaetaan saamenkieltä opiskeleville ja saamenkielisille oppilaille.

8. Saamelaiskäräjien keskusten yhteistyö- verkosto

Saamelaisyhteisön kulttuurilliseen hyvinvointiin ja sen saavuttamiseen Mánnu, elokuvakeskus Skábma ja saamelainen musiikkikeskus toimivat yhteistyössä saamelaisten kulttuuripalveluiden turvaamiseksi.

9. Yhteistyö

Saamelaismuseo Siidan saamelais-arkistojen esineistöä hyödynnetään työpaja-toiminnassa.

TAIKE saamelaisen läänintaitelijan kanssa kehitetään yhteistyötä ja vahvistetaan kulttuurillisen kenttätöyön vertaistukea käytännön tasolla.

Sámi Duodji -yhdistyksen asiantuntijuutta hyödynnetään toiminnassa ja materiaaleja hankitaan yhdistyksen kautta.

Tana Kulturskole, Tenon kulttuurikoulun kanssa suunnitellaan yhteinen vuorovaikutuksellinen toiminta aiemman lasten ja nuorten teatteri-päivän tilalle.

RAHOITUSSUNNITELMA JA KUSTANNUSARVIO VUODELLE 2024:

OKM / lastenkulttuurikeskuksien toimintaan (mom.29.80.52.1) 25 000 euroa

OKM /saamelaiskulttuurin edistämiseen (mom.29.80.52.07) 63 000 euroa

Saamelaisalueen kunnat 12 000 euroa

YHTEENSÄ: 100 000 euroa